

Nakukakkuja ja unimunia – uudissanasatoa

Henna Leskelä
Kieliseminaari 4.3.2016
Tukholman Suomi-instituutti

Vuoden uudissanat

- Sekä Ruotsissa (Kielineuvosto & Språktidningen) että Suomessa (Kotimaisten kielten keskus) julkaistaan vuodenvaihteessa uudissanalijat.
  - Molemmat luettavissa verkossa.
- Listoissa on uusia sanoja, mutta myös jo kielessä olleita, jostain syystä ajankohtaisiksi nousseita sanoja.
- Vuoden 2015 listoissa on sanoja etenkin politiikasta ja taloudesta, pakolaiskriisistä, tekniikan uusista ilmiöistä sekä muodista ja lifestylestä.
  - Listoissa ei kuitenkaan ole yhtään samaa sanaa; lähimpänä toisiaan lienevät *kännykkäniska* ja *ögonkramp*.

Poimintoja poiminnoista

- politiikka
  - *olohuonetentti*
  - *självradikalisering*
- talous
  - *halpuuttaa*
  - *delningsekonomi*
- pakolaiset
  - *järjestelykeskus*
  - *EU-migrant*
- tekniikka, varsinkin tietotekniikka
  - *näppäilytaidot*
  - *plattfilm*
- muoti ja lifestyle
  - *iskävartalo, matcha-tee*
  - *ståpaddling, naturvin*
- lainasanoja, ei vain englannista:
culottes, douche, emoji, hotspot, youtuber

Kotuksen sanapoimintoja 2015

- **aikuispakkaus** Marttaliiton kehittämä, mm. tiskiharjan ja villasukat sisältävä selviytymispakkaus kotoa pois muuttaville nuorille
- **jäähyväisvero** omaisuuksineen pysyvästi ulkomaille muuttavalta perittäväksi suunniteltu vero
- **kylmäkahvi** kesän 2015 trendijuoma, joka valmistetaan kylmäuuttamalla eli liottamalla kahvijauhetta kylmässä vedessä
- **liikeneraivo** liikenteessä muihin tienkäyttäjiin kohdistuva raivo, joka voi johtaa vaaralliseen ajotapaan ja onnettomuuksiin

- **muttura, miesnuttura** miesten nutturakampaus
- **nakukakku** (engl. *naked cake* 'alaston kakku') täytekakku, jonka reunoja ei kuorruteta, vaan kakkupohja- ja täytekerrosten annetaan jäädä näkyviin
- **unimuna, unikapseli, unikupla, uniputki** (engl. *sleep pod, sleeping pod*) lentokentille kehitetty kotelo, jossa voi levätä esim. jatkolentoa odottaessaan
- **vatuloida** vatvoa, jahkailla

Lähde: Facebookin
Vainkuhajutus-sivu

kuha (leik.) kunhan; somevillitys, jossa puhekielistä *kuha*-sanaa käytetään *kunhan*-sanana sijasta erilaisissa lausahduksissa

Uunituoreita uudissanoja

- **moniajo, monisuorittaminen, ”multitaskaus”** (engl. *multitasking*)
monen asian tekeminen samanaikaisesti
- **nyhtökaura** kaurasta, härkäpavuista ja herneistä valmistettu proteiinipitoinen ruoka-aine
- **paksupyörä, ”läskipyörä”** maasto- ja talvipyöräilyyn soveltuva tukevarunkoinen ja -renkainen polkupyörä
- **rajakki** (ark.) (sanoista *rajat kiinni*) henkilö, joka haluaa valtion rajat suljettaviksi, jotta turvapaikanhakijoiden tulo estyisi
- **suvakki** (ark., us. halv.) suvaitsevainen, varsinkin maahanmuuttajiin ja muihin vähemmistöihin myönteisesti suhtautuva
- **valemedia** (vrt. ruots. *falska nyhetsajterna*)

Oikeinkirjoituksesta

- **brexit** (< *Britannia* + *exit*) Britannian (mahdollinen) irtautuminen Euroopan unionista, vrt.: **grexit** = Kreikan (mahdollinen) irtautuminen Euroopan unionista
- **zika virus** eräiden hyttysen levittämä virus, jonka uskotaan aiheuttavan sikiölle kehityshäiriöitä ja olevan siksi erityisen vaarallinen raskaana oleville naisille
- vuoden 2014 sanapoiminnot: **ebola**, **ebolakuume** ebolaviruksen aiheuttama vaarallinen tauti

Kielitoimiston sanakirja

- Uusi päivitys julkaistiin karkauspäivänä:
  - Sanakirjaan lisättiin 700 uutta sana-artikkelia.
  - Lisäksi n. 1 400:aa artikkelia on muokattu tai päivitetty.
- Esimerkkejä uusista hakusanoista:
  - erikoiskahvi
  - erityisherkkä
  - lemmenlukko
  - nigiri
  - trollata
  - vlogi

Kuva: Kotimaisten kielten keskuksen verkkokauppa

Haettiin "hulabaloo" Kielitoimiston sanakirjasta

hulabaloo¹⁸ **ark.** kova meno, vilske, hyörinä; meteli. *Siellä oli aikamoinen hulabaloo koko päivän. Asiasta nousi hirveä hulabaloo.*

yks. nom. hulabaloo
yks. gen. hulabaloon
yks. part. hulabaloota
yks. ill. hulabaloohon
mon. nom. hulabaloot
mon. gen. hulabaloiden, hulabaloitten
mon. part. hulabaloita
mon. ill. hulabaloihin

Taivutus

Lääketieteen termit

- Duodecimin kustantamasta teoksesta on ilmestynyt kuudes, uudistettu painos:
  - 2 000 uutta päähakusanaa
  - 1 700 uutta alihakusanaa
  - sisältö päivitetty muutenkin.
- Sana-artikkelit sisältävät suomenkielisen hakusanan ja sen määritelmän lisäksi termin latinalaiset, englantilaiset ja ruotsalaiset vastineet sekä etymologiset tiedot.
- Sanakirjan uusi painos on jaettu kahdeksi niteeksi.

Kuva: Duodecimin verkkokauppa

Linkejä

- [Kielineuvoston vuoden 2015 uudissanalista](#)
- [Kotimaisten kielten keskuksen vuoden 2015 sanapoiminnot](#)
- [Kotuksen sanapoimintokooste vuosilta 2010–2015](#)
- [Kielitoimiston sanakirja](#)

- [Sisuradion Kielipuoli-ohjelma](#)